

HALI SEKTÖR RAPORU

EKONOMİK ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ
NİSAN 2020

İçindekiler

Tablolar.....	3
HALI SEKTÖRÜ TANIMI	4
HALI SEKTÖRÜ KÜRESEL DIŞ TİCARET VERİLERİ.....	8
Küresel Halı Sektörü İthalatı (2015-2018)	9
Küresel Halı Sektörü İhracatı (2015-2018)	14
TÜRKİYE HALI SEKTÖRÜ İHRACAT VERİLERİ.....	16
Türkiye'nin Halı Sektörü İhracatı (2015-2019)	17
Halı Sektöründeki Türk İhracatçı Firmalar	24
Halı Sektöründeki İhracatçı İllerimiz.....	25
TÜRKİYE'NİN HALI SEKTÖRÜNÜN RCA ANALİZİ	26
Türkiye'nin Halı Sektörünün RCA Analizi	27
TÜRKİYE'DEKİ HALI SEKTÖRÜ İÇİN POTANSİYEL PAZARLAR	29
Türkiye'deki Halı Sektörü İçin Potansiyel Pazarlar	30

Tablolar

Tablo 1. Halı Sektöründe Yer Alan GTİP Kodları	6
Tablo 2. Küresel Halı Sektörü İthalatının 6'lı GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2015-2018)	10
Tablo 3. Tablo 2'de Yer Alan Ürünlerin Açıklamaları.....	11
Tablo 4. Küresel Halı Sektörü İthalatının 4'lü GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2015-2018).....	12
Tablo 5. En Çok Halı İthalatı Yapan Ülkeler ve Bu İthalatta Türkiye'den Yapılan İthalatın Payı (2015-2018).....	13
Tablo 6. En Çok Halı İhracatı Yapan Ülkeler (2015-2018)	15
Tablo 7. Türkiye'nin Halı Sektörü İhracatının 6'lı GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2017-2019)	18
Tablo 8. Türkiye'nin Halı Sektörü İhracatının 4'lü GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2017-2019)	19
Tablo 9. Türkiye'nin Halı Sektörü İhracatının Ülkelere Göre Kırılımı (2015-2019)	21
Tablo 10. Türkiye'nin 6'lı GTİP Kodlu Ürün Kırılımındaki Halı Sektörü İhracatının Küresel İhracat İçindeki Payları.....	22
Tablo 11. Türkiye'nin 4'lü GTİP Kodlu Ürün Kırılımındaki Halı Sektörü İhracatının Küresel İhracat İçindeki Payları.....	23
Tablo 12. Yıllara Göre Türk İhracatçı Firma Sayısı ve Yaptıkları İhracat (\$, 2000-2019).....	24
Tablo 13. Yıllara Göre Halı Sektöründe En Çok İhracat Yapan İllerimizin Sıralaması (2000-2019).....	25
Tablo 14. Yıllara Göre Türk Halı sektörünün RCA Değeri (2001-2018).....	28
Tablo 15. Halı ihracatçılarımız İçin Potansiyel Pazarlar (milyon \$).....	32

HALI SEKTÖRÜ TANIMI

Çözü (arış) iplikleri üstüne ayrı bir desen ipliği ile değişik şekillerde düğüm atılarak, aralarından birkaç sıra atkı (argaç) ipliği geçirilip sıkıştırılarak aynı yükseklikte veya yer yer farklı yüksekliklerde, kabartmalı olarak kesilmiş, havlı yüzü olan dokumalara “halı” denmektedir.

Geleneksel olarak dokuma yöntemiyle ve günümüzde ise dokunarak ya da tafting (düz zemin kumaşına ipliklerin dikilmesi) yoluyla üretilen havlı tekstil yüzeyleri olarak tanımlanan halının sektörel önemi, dünya ticaretinde de kayda değer ürün gruplarından birini oluşturması sonucunu doğurmuştur.

Dünyada halı ticareti, el halısı, makine halısı ve tüfte halı olmak üzere, üretim teknikleri, yatırım eğilimleri, maliyetleri, tüketici profilleri, kullanış amaçları, pazar yapıları ve sermaye yoğunlukları oldukça farklı olan üç ana grupta incelenmektedir. El halısı, emek-yoğun ve tarihsel-kültürel miras yoluyla gelişen motiflere dayalı bir üretim yapısı sergilerken; makine halısı, sermaye-yoğun ve teknik tekstil kategorisinde ele alınabilecek bir üretim yapısına sahiptir

Kalın bir zemin üzerine bağlanan hav 1 sonucunda üretilen makine halısının el halısından farkı, ilmeklerinin çözgü yönünde hav çözgülerinden oluşmasıdır. El halısında ayrı bir iplik ile çözgü üzerine düğüm atılırken, makine halısında hav yüzeyi hav çözgünün atkılarla U biçiminde bağlantı yapmasıyla oluşmaktadır. Tüfte halı ise, önceden dokunmuş bir zemin dokusu üzerine tuft ipliklerinin dokunması ile oluşmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2020).

Harmonize (Armonize) sistemine göre halı sektörünü oluşturan 57. fasılda yer alan ürünler ve ürün grupları ile 580500 6'lı GTİP kod **Tablo 1**'de yer almaktadır. Tabloda da görüleceği üzere 57 nolu GTİP kod altında 5 adet 4'lü GTİP kod yer almaktadır. Bunlar: '5701, '5702, '5703, '5704 ve '5705. TÜİK sınıflamasına göre '5701 4'lü GTİP kod başlığı altında 2 adet, '57024'lü GTİP kod başlığı altında 12 adet, '5703 4'lü GTİP kod başlığı altında 4 adet, '5704 4'lü GTİP kod başlığı altında 3 adet ve '57054'lü GTİP kod başlığı altında 1 adet olmak üzere toplamda 22 adet 6'lı GTİP kod yer almaktadır. Bu başlıklar altında ise toplam 38 adet 8'li GTİP kodlu ve 70 adet 12'li GTİP kodlu ürün bulunmaktadır. Tabloda olmayan '5805 4'lü GTİP kod altında ise 1 adet 6'lı ('580500), 1 adet 8'li ('58050000), 1 adet de 12'li ('580500000000) GTİP kodun olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Halı Sektöründe Yer Alan GTİP Kodları

2'li GTİP Kodu: 57							
4'lü GTİP Kodu	6'lı GTİP Kodu	8'li GTİP Kodu	12'li GTİP Kodu	4'lü GTİP Kodu	6'lı GTİP Kodu	8'li GTİP Kodu	12'li GTİP Kodu
5701	570110	'57011010	'570110100012	'5702	'570210	'57021000	'570210001000
			'570110100013				'570210009011
			'570110100019				'570210009019
		'57011090	'570110900011		'570220	'57022000	'570220000000
			'570110900012		'570231	'57023110	'570231100000
			'570110900013			'57023180	'570231800000
			'570110900014		'570232	'57023200	'570232000000
			'570110900090		'570239	'57023900	'570239000011
	'570190	'57019010	'570190100012				'570239000091
			'570190100013				'570239000092
			'570190100019				'570239000099
			'570190100021		'570241	'57024110	'570241100000
			'570190100029			'57024190	'570241900000
			'570190100031		'570242	'57024200	'570242000000
			'570190100039		'570249	'57024900	'570249001011
			'570190100041				'570249001012
			'570190100049				'570249009011
		'57019090	'570190901011				'570249009012
			'570190901019				'570249009019
			'570190909011		'570250	'57025010	'570250100000
			'570190909019			'57025031	'570250310000
			'570190909021			'57025039	'570250390000
			'570190909029			'57025090	'570250900000
'5703	'570310	'57031000	'570310000000		'570291	'57029100	'570291000000
	'570320	'57032012	'570320120000		'570292	'57029210	'570292100000
		'57032018	'570320180000			'57029290	'570292900000
		'57032092	'570320920000		'570299	'57029900	'570299000011
		'57032098	'570320980000				'570299000012
	'570330	'57033012	'570330120000				'570299000013
		'57033018	'570330180000				'570299000019
		'57033082	'570330820000				
		'57033088	'570330880000				
	'570390	'57039020	'570390200000				
		'57039080	'570390800000				
'5704	'570410	'57041000	'570410000000				
	'570420	'57042000	'570420000000				
	'570490	'57049000	'570490000011				
			'570490000019				
'5705	'570500	'57050030	'570500300000				
		'57050080	'570500800000				

Kaynak: TradeMap, (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2020), TÜİK.

El halısı ve Kilimler; 5701 “Düğümlü veya Sarmalı Halılar (El Dokuması Halılar)”, 570210 “Kilim, Sumak, Karaman vb. Elde Dokunmuş Yer Döşemeleri” ile 580500 “Elişi Duvar halıları”ndan oluşurken, ***Makine Halısı*** 570220–570299 6’lı GTİP kodları arasında yer alan “Dokuma Makine Halıları”, 5704 “Keçeden Halılar” ile 5705 “Diğer Halılar ve Yer Kaplamaları”ndan, ***Tüfte Halı*** ise 5703 “Tüfte Halı”dan oluşmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2020).

HALI SEKTÖRÜ KÜRESEL DIŞ TİCARET VERİLERİ

TradeMap'te 57 nolu faslın altında 25 adet 6'lı GTİP kodlu ürün yer alırken Türkiye ise bunlardan 21 adetinde ihracat gerçekleştirmiştir. Bir önceki bölümde kodları verilen bu ürünlere ilaveten dünyada '570251 “Yünlü veya ince hayvan kılı halıları ve diğer yer döşemeleri (dokuma, püsküllü veya floksuz), ...”, '570252 “Halılar ve diğer yer döşemeleri, suni tekstil malzemelerinden, dokuma, püsküllü veya floksuz ...”, '570259 “Halılar ve diğer yer döşemeleri, bitkisel tekstil malzemeleri veya kaba hayvan kılı, dokuma, ...” ile '570420 “Keçeden ve dokumaya elverişli maddelerden karolar; 0,3 m2 < yüzeyi <= 1 m2, tufte veya floke edilmemiş” GTİP kodlu ürünlerde Türkiye'nin ihracatı gerçekleşmezken az da olsa küresel ticarete konu olduğu görülmektedir.

- **Küresel Halı Sektörü İthalatı (2015-2018)**

Tablo 2'de 2015-2018 yılları arası dünyadaki halı sektörü ithalatının 6'lı GTİP kodda kırılımı görülmektedir.

TradeMap verilerine göre 2018 yılında en çok küresel ithalat 3,2 milyar dolar ile '570330 “Sunî/sentetik tuftel halı (yer kaplamaları)” GTİP kodlu üründe gerçekleşirken onu 2,8 milyar dolarlık ithalat ile '570320 “Naylon/diğer poliamidlerden tuftel halı (yer kaplamaları)” GTİP kodlu ürün ile 2,4 milyar dolarlık ithalat ile '570242 “Halılar ve diğer yer kaplamaları; sent. / suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olan” GTİP kodlu üründe gerçekleştirmiştir. Dünyada halı sektörü genelinde 2015 yılında toplam 13,4 milyar dolarlık ithalat yapılırken, 2016 yılında 13,3 milyar dolarlık, 2017 yılında 14,3 milyar dolarlık 2018 yılında ise 14,9 milyar dolarlık halı ithalatı gerçekleşmiştir.

Halı sektöründe yer alan 26 ürün incelendiğinde dünyada en az ithalat 14,9 milyon dolar ile '570420 “Keçeden ve dokumaya elverişli maddelerden karolar; 0,3 m2 < yüzeyi <= 1 m2, tuftel veya floke edilmemiş” GTİP kodlu üründe gerçekleşmiştir. Türkiye'nin ihracatında yer almayan 4 ürünün küresel ithalat rakamları incelendiğinde '570420 GTİP kodlu üründe 15 milyon dolarlık, '570259 GTİP kodlu üründe 15 bin dolarlık ithalat gerçekleşirken '570251 ve '570252 GTİP kodlu ürünlerde ise hiç ithalat yapılmadığı görülmektedir. El halısı ve Kilimlerde dünyada 1,19 milyar dolarlık ithalat gerçekleşirken, Makine Halısı ithalatı 4,65 milyar dolar olmuş Tufte Halıda ise 9,1 milyar dolarlık ithalat yapılmıştır.

Tablo 2. Küresel Halı Sektörü İthalatının 6'lı GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2015-2018)

	6'lı GTİP Kodu	2015	2016	2017	2018	%
1	'570330	2.860.036	2.752.180	2.969.495	3.157.593	%21,2
2	'570320	2.571.843	2.641.087	2.754.517	2.814.979	%18,9
3	'570242	1.921.085	1.930.990	2.262.699	2.414.696	%16,2
4	'570500	1.244.579	1.194.679	1.336.160	1.446.209	%9,7
5	'570490	587.517	604.074	653.035	653.266	%4,4
6	'570110	683.078	688.445	629.384	651.966	%4,4
7	'570310	651.267	630.223	591.615	595.568	%4,0
8	'570292	330.060	355.328	477.186	492.565	%3,3
9	'570390	344.030	336.920	361.288	379.758	%2,5
10	'570299	278.470	298.967	316.711	341.453	%2,3
11	'570231	317.338	308.752	315.823	312.779	%2,1
12	'570190	318.708	295.700	283.766	296.466	%2,0
13	'570241	232.801	223.845	245.698	251.302	%1,7
14	'570232	275.646	239.436	247.015	243.256	%1,6
15	'570210	175.533	175.248	207.100	217.437	%1,5
16	'570249	212.043	208.970	203.186	205.961	%1,4
17	'570250	127.447	126.869	137.489	142.352	%1,0
18	'570291	101.878	106.641	110.575	120.837	%0,8
19	'570220	70.672	69.110	72.261	70.874	%0,5
20	'570239	42.978	43.676	48.191	53.415	%0,4
21	'570410	53.667	48.541	48.335	46.079	%0,3
22	'580500	23.066	17.648	211	24.851	%0,2
23	'570420			16.260	14.852	%0,1
24	'570259	22	22	52	15	%0,0
25	'570251	1	2			%0,0
26	'570252		1	1		%0,0
	Küresel halı sektörü ithalatı	13.423.765	13.297.354	14.288.053	14.948.529	%100,0

Kaynak: TradeMap

Tablo 3'te Tablo 2'de yer alan ürünlerin açıklamaları görülmektedir.

Tablo 3. Tablo 2'de Yer Alan Ürünlerin Açıklamaları

6'lı GTİP Kodu	Ürün Açıklaması
'570330	Suni/sentetik tuftle halı (yer kaplamaları)
'570320	Naylon/diğer poliamidlerden tuftle halı (yer kaplamaları)
'570242	Halılar ve diğer yer kaplamaları; sent. / suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olan
'570500	Diğer halı ve yer kaplamaları (dokumaya elverişli diğer maddelerden)
'570490	Keçeden diğer halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları; tuftle veya floke edilmemiş
'570110	Yün/ince kıldan düğümlü sarmalı halılar, yer kaplamaları
'570310	Halı ve yer kaplaması (yün/ince kıldan, tuftle edilmiş)
'570292	Yer kaplaması (sentetik/suni maddeden, havsız, hazır eşya, tuftlesiz/flokesiz)
'570390	Halı ve yer kaplaması (dokunabilir diğer maddeden)
'570299	Yer kaplaması (diğer maddelerden)
'570231	Yün/ince kıldan yer kaplamaları (tuftle veya floke edilmemiş)
'570190	Diğer dokumaya elverişli maddeden halılar, yer kaplamaları
'570241	Yün/ince kıldan kadife şeklinde dokumalar (hazır eşya halinde)
'570232	Halılar ve diğer yer kaplamaları; sent. / suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olmayan
'570210	Kilim, sumak, karaman ve elde dokunmuş benzeri yer döşemeleri
'570249	Yer kaplamaları (havlı, hazır eşya, tuftle/floke edilmemiş)
'570250	Yer kaplaması (hav yapısında olmayan)(hazır eşya halinde olmayanlar)
'570291	Yer kaplaması (yün/ince kıldan, havsız, hazır eşya, tuftlesiz/flokesiz)
'570220	Yer kaplaması; koko lifinden (tuftle veya floke edilmemiş)
'570239	Diğer maddelerden yer kaplamaları (tuftle veya floke edilmemiş)
'570410	Yer kaplaması; keçeden halı, [(karo; 0.3 m ² <) tuftlesiz/flokesiz]
'570420	Keçeden ve dokumaya elverişli maddelerden karolar; 0,3 m ² < yüzeyi <= 1 m ² , tuftle veya floke edilmemiş
'570259	Halılar ve diğer yer döşemeleri, bitkisel tekstil malzemeleri veya kaba hayvan kılı, dokuma, ...
'570251	Yünlü veya ince hayvan kılı halıları ve diğer yer döşemeleri (dokuma, püsküllü veya floksuz), ...
'570252	Halılar ve diğer yer döşemeleri, suni tekstil malzemelerinden, dokuma, püsküllü veya floksuz ...
'580500	Duvar halısı; el dokuması/iğne işlemesi

Kaynak: TÜİK

Tablo 4'de 2015-2018 yılları arası dünyadaki halı sektörü ithalatının 4'lü GTİP kodda kırılımı görülmektedir.

TradeMap verilerine göre 2018 yılında en çok küresel ithalat 6,96 milyar dolar ile '5703 “Halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tuftedilmiş)” 4’lü GTİP kodlu ürün grubunda olurken onu 4,87 milyar dolarlık ithalat ile '5702 “Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları”, 1,45 milyar dolarlık ithalat ile '5705 “Diğer halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları”, 969 milyon dolarlık ithalat ile '5701 “Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümlü veya sarmalı yer kaplamaları”, 715,3 milyon dolarlık ithalat ile '5704 “Keçeden halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tufted veya floke edilmemiş)” ile 24,9 milyon dolarlık ithalat ile '5805 “El ile dokunmuş duvar halıları (Gobelins, Flanders, Aubusson, Beauvais vb.) ile iğne işlemesi duvar halıları” ürün grupları izlemektedir.

2018 yılında 2017 yılına göre halı sektöründeki toplam ithalattaki artış incelendiğinde ise artış yaklaşık %4,6 olarak gerçekleşmiştir. Alt kırılımda ise en yüksek ithalat artışı %17,8 ile '5805 “El ile dokunmuş duvar halıları (Gobelins, Flanders, Aubusson, Beauvais vb.) ile iğne işlemesi duvar halıları” ında gerçekleşirken onu %8,2’lik ithalat artışı ile '5705 “Diğer halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları” takip etmiştir. En yüksek azalış ise '5704 “Keçeden halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tufted veya floke edilmemiş)” ürün grubu ithalatında %0,4 ile gerçekleşmiştir.

Tablo 4. Küresel Halı Sektörü İthalatının 4’lü GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2015-2018)

4’lü GTİP	Ürün Açıklaması	2015 (1.000 \$)	2016 (1.000 \$)	2017 (1.000 \$)	2018 (1.000 \$)	Değişim (17-18, %)
'5703	Halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tuftedilmiş)	6.427.185	6.360.426	6.685.295	6.960.501	%4,1
'5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	4.085.973	4.087.885	4.646.809	4.868.742	%4,8
'5705	Diğer halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	1.244.579	1.194.679	1.336.160	1.446.209	%8,2
'5701	Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümlü veya sarmalı yer kaplamaları	1.001.789	984.142	913.225	968.689	%6,1
'5704	Keçeden halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tufted veya floke edilmemiş)	641.191	652.624	718.181	715.306	-%0,4
'5805	El ile dokunmuş duvar halıları (Gobelins, Flanders, Aubusson, Beauvais vb.) ile iğne işlemesi duvar halıları	23.066	17.648	21.100	24.851	%17,8
	Toplam "Halı Sektörü" İhracatı	13.423.783	13.297.404	14.320.770	14.984.298	%4,6

Kaynak: TradeMap ve TÜİK

Tablo 5’de 2015-2018 yılları arası dünyada en çok halı ithal eden ülkeler, bu ülkelere Türkiye’nin yaptığı ihracat ve bu ihracatın (ülkelerin Türkiye’den yaptığı ithalatın) payı görülmektedir. TradeMap verilerine göre 2018 yılında en çok küresel ithalatı 3,3 milyar dolar ile ABD yaparken, onu sırası ile 1,3 milyar dolarlık ithalat ile Almanya, 1,2 milyar dolarlık ithalat ile Birleşik Krallık, 774,5 milyon dolarlık ithalat ile Kanada ve 630,1 milyon dolarlık ithalat ile Japonya izlemektedir. İlk beş ülke küresel halı ithalatının %47,1’ini yaparken ilk 10 ülke %60,8’ini ilk 20 ülke ise %76,1’ini gerçekleştirmektedir.

Dünyada en çok halı ithalatı yapan ülkelerin Türkiye’den tedariklerinin payı incelendiğinde ise ABD’nin ithalatının %17,2’sini Türkiye’den yaptığı görülürken, Almanya’nın %8,2’sini Birleşik Krallık’ın ise %8,3’ünü Türkiye’den yapmaktadır. Dünyadan yaptığı ithalatın içinde Türkiye’den yaptığı ithalatın payının en yüksek olduğu ülke Suudi Arabistan olurken bu ülke halı ithalatının %71,4’ünü Türkiye’den yapmıştır. Irak, halı ithalatının %46’sını Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) %34’ünü Türkiye’den yapmıştır. Küresel ithalatın yaklaşık %15’ini Türkiye karşılamaktadır.

Tablo 5. En Çok Halı İthalatı Yapan Ülkeler ve Bu İthalatta Türkiye’den Yapılan İthalatın Payı (2015-2018)

Dünya İthalatındaki Sırası	Ülke	2015 (1.000 \$)	2016 (1.000 \$)	2017 (1.000 \$)	2018 (1.000 \$)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (1.000 \$, 2018)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatının Payı (%)	Ülkenin Payı (2018, %)
1	ABD	2.654.079	2.793.581	2.909.956	3.262.804	562.466	%17,2	%21,6
2	Almanya	1.159.990	1.217.588	1.238.869	1.267.563	103.542	%8,2	%8,4
3	Birleşik Krallık	1.243.977	1.185.278	1.164.288	1.177.723	98.056	%8,3	%7,8
4	Kanada	754.011	741.903	784.536	774.493	23.106	%3,0	%5,1
5	Japonya	547.463	569.899	602.584	630.565	11.292	%1,8	%4,2
6	Fransa	442.775	464.660	489.334	519.971	18.242	%3,5	%3,4
7	Avustralya	428.051	432.258	432.636	427.937	17.475	%4,1	%2,8
8	Hollanda	348.297	338.386	380.662	372.926	15.232	%4,1	%2,5
9	Irak	305.348	243.425	335.791	372.634	169.508	%45,5	%2,5
10	Suudi Arabistan	486.358	381.783	390.266	371.994	265.627	%71,4	%2,5
11	Polonya	224.387	232.717	247.587	286.135	26.007	%9,1	%1,9
12	Belçika	264.282	263.298	270.933	266.564	30.245	%11,3	%1,8
13	İsveç	195.960	219.970	245.051	235.886	19.891	%8,4	%1,6
14	İtalya	209.232	216.909	222.918	232.229	21.911	%9,4	%1,5
15	BAE	204.785	195.171	236.560	227.325	76.915	%33,8	%1,5
16	İspanya	167.364	182.853	205.601	222.976	11.919	%5,3	%1,5
17	Çekya	199.558	198.286	208.768	215.386	3.366	%1,6	%1,4
18	Rusya	143.820	133.153	185.428	214.019	10.679	%5,0	%1,4
19	Meksika	203.810	188.659	195.441	213.535	1.263	%0,6	%1,4
20	İsviçre	185.312	177.743	182.746	194.625	3.609	%1,9	%1,3
	Diğer ülkeler	3.160.794	3.075.787	3.493.278	3.611.006	773.923	%21,4	%23,9
	Dünya ithalatı	13.529.653	13.453.307	14.423.233	15.098.296	2.264.274	%15,0	%100,0

Kaynak: TradeMap

TradeMap verilerine göre 2019 yılında ABD'nin halı sektöründeki ithalatı %6,2'lik azalışla 3,06 milyar dolara gerilerken, Almanya'nın ithalatı %6,6'luka artışla 1,18 milyar dolara, Birleşik Krallık'ın ithalatı ise %2,4'lük düşüşle 1,15 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

- **Küresel Halı Sektörü İhracatı (2015-2018)**

Tablo 5'de 2015-2018 yılları arası dünyada en çok halı ihracatı gerçekleştiren ülkeler görülmektedir. Çin 2018 yılında yaklaşık 3 milyar dolarlık halı ihracatı ile ilk sırada yer alırken onu 2,26 milyar dolarlık ihracat ile Türkiye ve 1,75 milyar dolarlık ihracat ile Hindistan takip etmektedir. Çin küresel halı ihracatının yaklaşık %18,1'ini tek başına gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin küresel ihracattan aldığı pay ise yaklaşık %14 olmuştur. İlk 5 ülke dünya halı ihracatının %60,8'ini gerçekleştirirken ilk 10 ülkenin ihracattaki payı ise yaklaşık %78,6 olmuştur.

TradeMap verilerine göre Çin'in 2019 yılındaki halı ihracatı 2,93 milyar dolara gerilerken Türkiye'nin halı ihracatı 2,53 milyar dolara Hindistan'ın halı ihracatı da 1,78 milyar dolara yükselmiştir.

Tabloda en çok halı ihracatı yapan ilk on ülkenin beşinin gelişmiş ülke beşinin de gelişmekte olan ülke olması dikkat çekmektedir. Türkiye'nin halı ihracatında önemli bir ol üstlendiği görülürken bu sektörde teknolojik yatırımlarla üretilecek endüstriyel halılarla ve tasarıma ve emeğe dayalı yöresel halı ve kilimlerle bu pazardan daha çok paya alabileceği de ortadır. Ucuz işçiliğe ve düşük teknolojiye dayalı herkesin yapabileceği katma değeri düşük üründen ziyade tasarıma ve el becerisine dayalı her yerde rahat bulunamayan ve Türk gelenek ve göreneklerini yansıtan desen ve renklerle üretilmiş halılarla uluslararası piyasalarda daha avantajlı olacaktır.

Tablo 6. En Çok Halı İhracatı Yapan Ülkeler (2015-2018)

Dünya İhracatındaki Sırası	Ülke	2015 (1.000 \$)	2016 (1.000 \$)	2017 (1.000 \$)	2018 (1.000 \$)	Dünya İhracatında Ülkenin Payı (2018, %)
1	Çin	2.660.086	2.552.996	2.739.788	3.005.869	%18,1
2	Türkiye	2.009.356	1.912.553	2.161.753	2.264.274	%13,7
3	Hindistan	1.719.142	1.737.554	1.753.895	1.750.160	%10,6
4	Belçika	1.718.341	1.722.259	1.751.622	1.734.066	%10,5
5	Hollanda	1.042.364	1.069.275	1.167.441	1.287.260	%7,8
6	ABD	1.032.791	975.532	1.000.686	979.839	%5,9
7	İran	642.330	692.850	817.330	668.495	%4,0
8	Almanya	567.449	622.572	637.656	644.014	%3,9
9	Birleşik Krallık	326.684	302.608	326.425	367.180	%2,2
10	Mısır	340.334	303.982	314.719	316.422	%1,9
11	Fransa	243.255	254.326	265.835	282.640	%1,7
12	Polonya	245.258	245.667	247.987	273.722	%1,7
13	İtalya	173.408	187.187	204.345	234.442	%1,4
14	Danimarka	174.630	187.646	203.211	224.180	%1,4
15	BAE	111.099	85.027	146.074	196.253	%1,2
16	Tayland	160.546	161.807	164.881	166.549	%1,0
17	Kanada	156.318	159.169	154.626	148.366	%0,9
18	Avusturya	103.873	119.872	133.112	138.488	%0,8
19	İspanya	95.581	108.954	125.585	132.213	%0,8
20	Çekya	125.673	134.127	116.277	116.124	%0,7
	Diğer ülkeler	1.562.788	1.550.861	1.576.878	1.640.548	%9,9
	Dünya ihracatı	15.211.306	15.086.824	16.010.126	16.571.104	%100,0

Kaynak: TradeMap

TÜRKİYE HALI SEKTÖRÜ İHRACAT VERİLERİ

- **Türkiye’nin Halı Sektörü İhracatı (2015-2019)**

Türkiye’de halı sektöründe ihracat yapmak isteyen firmalar bulundukları bölgelere göre İstanbul’da bulunan İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri genel sekreterliği altında yer alan “İstanbul Halı İhracatçıları Birliği” ile Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri genel sekreterliği altında yer alan “Güneydoğu Anadolu Halı İhracatçıları Birliği” üyesi olmak zorundadır.

Tablo 7’de 2017-2019 yılları arası Türkiye’nin halı sektörü ihracatının 6’lı GTİP kodlara göre kırılımı görülmektedir.

TradeMap verilerine göre Türkiye halı sektörü ihracatı 2,16 milyar dolar olarak gerçekleşirken 2018 yılında ihracat 2,26 milyar dolara 2019 yılında ise bir önceki yıla göre %11,8 artarak 2,53 milyar dolara yükselmiştir. Halı sektöründe 26 farklı ürün küresel ticarete konu olurken tabloda da görüleceği üzere Türkiye bu ürünlerden 22 tanesini ihraç etmektedir. Daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi Türkiye '570251, '570259, '570252 ve '570420 GTİP kodlu ürünlerde ihracat yapmamaktadır.

Halı sektörü ihracatında alt kırılım incelendiğinde hem 2018 hem de 2019 yıllarında en çok ihracat '570242 “Halılar ve diğer yer kaplamaları; sent. / suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olan” 6’lı GTİP kodlu üründe gerçekleşirken bu üründe 2018 yılında 1,82 milyar dolar olan ihracat 2019 yılında 2,03 milyar dolara yükselmiştir. İkinci sırada '570330 “Sunî/sentetik tuftel halı (yer kaplamaları)” 6’lı GTİP kodlu ürün yer alırken bu üründe 2018 yılında 207,3 milyon dolar 2019 yılında ise 257,5 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. Bu iki ürünü ise 2018 yılında 48,6 milyon dolarlık 2019 yılında da 52,6 milyon dolarlık ihracat ile '570320 “Naylon/diğer poliamidlerden tuftel halı (yer kaplamaları)” 6’lı GTİP kodlu ürün takip etmektedir. Halı sektöründe en az ihracat ise 41 bin dolar '570220 “Yer kaplaması; koko lifinden (tuftel veya flokel edilmemiş)” kodlu üründe, 18 bin dolar '570410 “Yer kaplaması; keçeden halı, [(karo; 0.3 m2 <) tuftesiz/flokesiz)” kodlu üründe ve 16 milyar dolar ile '580500 “Duvar halısı; el dokuması/iğnel işlemesi” kodlu üründe gerçekleşmiştir.

Türkiye’nin halı ihracatında 2019 yılında 2018 yılına göre artış incelendiğinde ise artış yaklaşık %11,8 olarak gerçekleşmiştir. İhracat performansı en ok artan ürünler incelendiğinde sırası ile '570410, '580500, '570220 ve '570291 6’lı GTİP kodlu ürünlerde en çok ihracat artışı

gerçekleşmiştir. '570110, '570390, '570249, '570310, '570210 ve '570241 GTİP kodlu ürünlerin ihracatında ise 2018 yılına göre 2019 yılında düşüş görülmüştür.

Tablo 7. Türkiye'nin Halı Sektörü İhracatının 6'lı GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2017-2019)

	6'lı GTİP Kodu	İhracat (2017, 1.000 \$)	İhracat (2018, 1.000 \$)	İhracat (2019, 1.000 \$)	Değişim (2018- 2019, %)
1	'570242	1.758.061	1.824.213	2.026.147	%11,1
2	'570330	177.011	207.297	257.471	%24,2
3	'570320	49.665	49.649	52.649	%6,0
4	'570292	24.358	26.292	32.844	%24,9
5	'570110	35.327	32.615	31.175	-%4,4
6	'570390	18.204	24.947	22.512	-%9,8
7	'570249	25.090	23.056	19.337	-%16,1
8	'570500	11.823	12.981	17.204	%32,5
9	'570190	9.976	9.565	16.430	%71,8
10	'570310	15.635	17.688	13.518	-%23,6
11	'570299	6.414	8.336	12.615	%51,3
12	'570210	10.968	8.944	7.782	-%13,0
13	'570232	8.149	6.406	7.053	%10,1
14	'570231	2.309	3.372	4.710	%39,7
15	'570241	5.566	4.813	4.078	-%15,3
16	'570250	1.408	2.254	2.885	%28,0
17	'570490	1.091	1.040	1.336	%28,5
18	'570239	414	622	817	%31,4
19	'570291	273	175	413	%136,0
20	'570220	2	8	41	%412,5
21	'570410	6	1	18	%1700,0
22	'580500	19	1	16	%1500,0
		2.161.769	2.264.275	2.531.051	%11,8

Kaynak: TradeMap Not: Ürün açıklamaları **Tablo 3**'de görülebilir.

Tablo 8'de 2015-2019 yılları arası Türkiye'de halı sektörü ihracatının 4'lü GTİP koda göre kırılımı görülmektedir.

TradeMap verilerine göre Türkiye 2018 yılında en çok halı ihracatını 1,91 milyar dolar ile '5702 "Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları" 4'lü GTİP kodlu

ürün grubunda yaparken 2019 yılında bu ürün grubunda ihracat 2,11 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu ürün grubunu 2018 yılında 299,6 milyon dolar 2019 yılında da 346,2 milyon dolarlık ihracatın yapıldığı '5703 “Halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tuftedilmiş)” ürün grubu izlemiştir. Bu iki sektörü 2018 yılında 42,2 milyon dolar 2019 yılında da 47,6 milyon dolarlık ihracatın yapıldığı '5701 “Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümlü veya sarmalı yer kaplamaları” ürün grubu takip etmiştir.

Türkiye’nin halı ihracatında 2019 yılında 2018 yılına göre %11,8 olarak gerçekleşen artış alt kırılımda incelendiğinde en yüksek ihracat artışı '5805 “El ile dokunmuş duvar halıları (Gobelins, Flanders, Aubusson, Beauvais vb.) ile iğne işlemesi duvar halılar” ında gerçekleşirken onu sırası ile '5704 “Keçeden halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tufted veya floke edilmemiş)” ve '5705 “Diğer halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları” ürün grupları takip etmiştir. Beş ürün grubunda da 2019 yılında 2018 yılına göre ihracat performansında artış olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Türkiye’nin Halı Sektörü İhracatının 4’lü GTİP Kodlu Ürün Kırılımı (2017-2019)

4'lü GTİP Kodu	2015 (1.000 \$)	2016 (1.000 \$)	2017 (1.000 \$)	2018 (1.000 \$)	2019 (1.000 \$)	Değişim (2018- 2019, %)
'5702	1.712.444	1.623.622	1.843.014	1.908.491	2.118.722	%11,0
'5703	207.750	225.531	260.516	299.581	346.150	%15,5
'5701	77.053	50.960	45.303	42.181	47.604	%12,9
'5705	11.603	11.148	11.823	12.981	17.204	%32,5
'5704	505	1.291	1.097	1.041	1.437	%38,0
'5805	62	43	19	1	16	%1500,0
Toplam ihracat	2.009.417	1.912.595	2.161.772	2.264.276	2.531.133	%11,8

Kaynak: TradeMap Not: Ürün açıklamaları **Tablo 4’**de görülebilir.

Tablo 9’de 2015-2019 yılları arası Türkiye’nin en çok halı ihracatı yaptığı ülkeler görülmektedir. Türkiye’nin halı ihracatı 2015 yılında 494,4 milyon dolar, 2016 yılında 495,3 milyon dolar, 2017 yılında 543,9 milyon dolar, 2018 yılında 547,2 milyon dolar olurken 2019 yılında ise ihracat 523,3 milyona gerilemiştir. Türkiye’nin halı ihracatı 2018 yılına göre 2019 yılında yaklaşık %4,4 azalmıştır.

En çok halı ihracatı yapılan ülkeler incelendiğinde listenin başında 2018 yılında 562,5 milyon dolar 2019 yılında da 665,2 milyon dolar ihracat yapılan ABD yer alırken onu 2018 yılında 265,6 milyon dolar 2019 yılında da 341,1 milyon dolar ihracat yapılan Suudi Arabistan ile 2018 yılında 169,5 milyon dolar 2019 yılında da 140,7 milyon dolar ihracat yapılan Irak izlemektedir.

ABD'ye yapılan ihracatının payı yaklaşık %26,3 olurken her dört halı ihracatının birinin neredeyse ABD'yi yapıldığı görülmektedir. İlk 5 ülke Türkiye'nin halı ihracatının %54,8'ini gerçekleştirirken ilk 10 ülkenin ihracattaki payı ise yaklaşık %68,6 olmuştur.

Türkiye'nin ihracatında 2018 yılına göre 2019 yılında ihracat performansının en çok arttığı ülkeler sırası ile Japonya, Libya, Suudi Arabistan, Almanya ve ABD olurken ihracat performansının en çok azaldığı ülkeler ise sırası ile Irak, BAE ve İran olmuştur.

Tabloda ayrıca ülkelerin Türkiye ihracatında ve küresel ticarete kaçınıcı sırada yer adlıkları da görülmektedir. Buna göre dünyada en çok halı ihracatı yapan ülke ABD Türk ihracatçılarının da en çok ihracat yaptığı ülke olmuştur. Suudi Arabistan en çok ihracat yaptığımız ikinci ülke olurken dünyada ise en çok halı ithal eden 10. ülke konumundadır. Aynı şekilde Irak çok ihracat yaptığımız üçüncü ülke olurken dünyada ise en çok halı ithal eden 9. ülke olmuştur. Dünyada en çok ikinci sırada halı ithal eden Almanya Türk ihracatçılarının hedef pazar listesinde 4. sırada yer alırken aynı şekilde en çok üçüncü sırada halı ithal eden Birleşik Krallık ise Türk ihracatçılarının hedef pazar listesinde 5. sırada yer almıştır. Dünyada en çok halı ithal eden ülkelerden Kanada, Japonya ve Fransa'nın Türkiye'nin ihracatında geri sıralarda yer alması dikkat çekicidir.

Tablo 9. Türkiye'nin Halı Sektörü İhracatının Ülkelere Göre Kırılımı (2015-2019)

Türkiye İhracatındaki Sırası	Dünya İthalatındaki Sırası	Ülke	2015 (1.000 \$)	2016 (1.000 \$)	2017 (1.000 \$)	2018 (1.000 \$)	2019 (1.000 \$)	Ülkenin Payı (%)
1	1	ABD	273.734	328.136	463.927	562.466	665.230	%26,3
2	10	Suudi Arabistan	388.195	322.178	311.247	265.627	341.123	%13,5
3	9	Irak	181.308	113.902	181.484	169.508	140.670	%5,6
4	2	Almanya	117.366	113.831	114.977	103.542	126.883	%5,0
5	3	Birleşik Krallık	80.817	80.821	87.743	98.056	114.311	%4,5
6	42	Libya	76.933	35.387	37.071	54.833	112.948	%4,5
7	34	Mısır	77.634	42.713	28.865	67.781	81.829	%3,2
8	15	BAE	70.776	76.173	73.431	76.915	67.386	%2,7
9	164	İran	9.772	50.505	28.568	47.279	46.678	%1,8
10	38	İsrail	34.653	37.627	42.715	35.804	39.458	%1,6
11	45	Kuveyt	22.584	27.013	32.561	35.436	38.323	%1,5
12	12	Belçika	26.337	32.068	30.545	30.245	33.247	%1,3
13	11	Polonya	25.589	30.049	30.796	26.007	30.064	%1,2
14	51	Kazakistan	20.799	11.920	19.280	23.946	27.191	%1,1
15	29	Romanya	22.055	26.172	25.898	25.237	27.011	%1,1
16	4	Kanada	14.914	18.288	31.379	23.106	26.055	%1,0
17	5	Japonya	12.641	6.427	8.668	11.292	23.698	%0,9
18	13	İsveç	16.677	22.161	24.798	19.891	22.273	%0,9
19	14	İtalya	24.730	22.930	24.014	21.911	21.976	%0,9
20	6	Fransa	17.470	18.961	19.879	18.242	21.431	%0,8
		Diğer ülkeler	494.372	495.291	543.907	547.150	523.333	%20,7
		Türkiye Toplam İhracatı	2.009.356	1.912.553	2.161.753	2.264.274	2.531.118	%100,0

Kaynak: TradeMap

Tablo 10'da 2015-2018 yılları arası Türkiye'nin 6'lı GTİP kodlu ürün kırılımındaki halı sektörü ihracatının küresel ihracat içindeki payları görülmektedir. Türkiye 2015 yılında küresel halı ihracatından %13,2 pay alırken 2016 yılında %12,7 2017 yılında %13,5 ve 2018 yılında da %13,7 pay almıştır.

Tablo incelendiğinde 2018 yılında küresel ihracat içinde en yüksek paya sahip ürünün '570242 nolu 6'lı GTİP kodlu ürün olduğu görülmektedir. Bu üründe Türk ihracatçıları dünyadaki ihracatın yaklaşık %67'sini tek başlarına yapmışlardır. İkinci sırada en yüksek paya Türk ihracatçıların dünyadaki ihracatın yaklaşık %19,5'ini yaptıkları '570249 nolu 6'lı GTİP kodlu ürün yer alırken, bu iki ürünü dünyadaki ihracattan yaklaşık %6,7 pay alınan '570210 nolu 6'lı

GTİP kodlu ürün takip etmektedir. İhraç edilen 22 ürün içinde küresel ihracatta en düşük paya '570410 GTİP nolu ürün ile '580500 GTİP nolu ürünün sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Türkiye'nin 6'lı GTİP Kodlu Ürün Kırılımındaki Halı Sektörü İhracatının Küresel İhracat İçindeki Payları

6'lı GTİP Kodu	2015	2016	2017	2018
'570110	%5,84	%4,35	%3,79	%4,18
'570190	%2,27	%1,52	%1,52	%1,68
'570210	%6,49	%6,65	%8,23	%6,74
'570220	%0,02	%0,01	%0,00	%0,01
'570231	%0,31	%0,39	%0,61	%0,86
'570232	%4,00	%3,75	%3,72	%2,99
'570239	%1,56	%0,94	%1,10	%1,31
'570241	%3,37	%3,58	%2,51	%2,01
'570242	%67,98	%66,22	%66,67	%66,72
'570249	%24,46	%19,47	%22,57	%19,50
'570250	%0,55	%0,56	%1,02	%1,48
'570291	%0,23	%0,21	%0,36	%0,25
'570292	%2,60	%3,89	%4,89	%4,29
'570299	%2,21	%1,57	%2,82	%3,21
'570310	%1,83	%2,31	%2,49	%2,85
'570320	%1,34	%1,44	%1,66	%1,63
'570330	%4,75	%5,04	%5,51	%5,96
'570390	%4,68	%4,49	%4,96	%6,11
'570410	%0,02	%0,01	%0,01	%0,00
'570490	%0,09	%0,21	%0,16	%0,15
'570500	%0,76	%0,74	%0,73	%0,74
'580500	%0,13	%0,09	%0,03	%0,00
Toplam halı ihracatı	%13,23	%12,71	%13,54	%13,73

Kaynak: TradeMap Not: Ürün açıklamaları Tablo 3'de görülebilir.

Tablo 11'de 2015-2018 yılları arası Türkiye'nin 4'lü GTİP kodlu ürün grupları kırılımındaki halı sektörü ihracatının küresel ihracat içindeki payları görülmektedir.

Tablo incelendiğinde 2018 yılında küresel ihracat içinde en yüksek paya sahip ürün grubunun '5702 "Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları" 4'lü GTİP kodlu ürün grubunun olduğu görülmektedir. Bu ürün grubunda Türk ihracatçıları dünyadaki ihracatın yaklaşık %38'ini tek başlarına yapmışlardır. İkinci sırada en yüksek paya Türk ihracatçıların dünyadaki ihracatın yaklaşık %4'ünü yaptıkları '5703 "Halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tuftedilmiş)" 4'lü GTİP kodlu ürün grubu yer alırken, bu iki ürün grubunu dünyadaki ihracattan yaklaşık %3,1 pay alınan '5701 "Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümlü veya sarmalı yer kaplamaları" 4'lü GTİP kodlu ürün grubu takip etmiştir.

İhraç edilen 6 ürün grubu içinde küresel ihracatta en düşük paya '5805 "El ile dokunmuş duvar halıları (Gobelins, Flanders, Aubusson, Beauvais vb.) ile iğne işlemesi duvar halıları" ile '5704 "Keçeden halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tufted veya floke edilmemiş)" GTİP nolu ürün gruplarının sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Türkiye'nin 4'lü GTİP Kodlu Ürün Kırılımındaki Halı Sektörü İhracatının Küresel İhracat İçindeki Payları

4'lü GTİP Kodu	2015	2016	2017	2018
'5701	%4,5	%3,2	%2,9	%3,1
'5702	%38,3	%37,5	%38,8	%37,9
'5703	%3,1	%3,3	%3,6	%4,0
'5704	%0,1	%0,2	%0,1	%0,1
'5705	%0,8	%0,7	%0,7	%0,7
'5805	%0,1	%0,1	%0,0	%0,0
Toplam halı ihracatı	%13,2	%12,7	%13,5	%13,7

Kaynak: TradeMap Not: Ürün açıklamaları **Tablo 4**'de görülebilir.

- **Halı Sektöründeki Türk İhracatçı Firmalar**

Tablo 12’de 2000-2019 yılları arası halı sektörü ihracatı yapan Türk firma sayıları ve yaptıkları ihracat görülmektedir. Halı sektöründe 2000 yılında 1.223 farklı Türk ihracatçı firma toplamda 300 milyon dolarlık ihracat yaparken firma başına ortalama 245,4 bin dolarlık ihracat yapmışlardır. İhracatçı firma sayısı 2018 yılında 4.094’e yaptıkları ihracat ise 2,26 milyar dolara yükselirken ihracatçı firma başına ortalama ihracat ise 553,2 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise ihracatçı firma sayısı 4.514’e yaptıkları ihracat ise 2,53 milyar dolara yükselirken ihracatçı firma başına ortalama ihracat ise 561,5 bin dolara çıkmıştır.

Aradan geçen 20 yıl süresince 19.588 farklı firma ihracat yaparken ortalamada her yıl 1,34 milyar dolar ihracat gerçekleşmiş ihracatçı firma başına düşen ihracat ise 537,2 bin dolar olmuştur.

Tablo 12. Yıllara Göre Türk İhracatçı Firma Sayısı ve Yaptıkları İhracat (\$, 2000-2019)

Yıl	İhracatçı Firma Sayısı	Toplam İhracat (\$)	İhracatçı Firma Başına Düşen İhracat (\$)
2000	1.223	300.090.222	245.372
2001	1.369	264.369.349	193.111
2002	1.485	290.843.637	195.854
2003	1.774	384.359.238	216.662
2004	1.910	519.911.495	272.205
2005	2.011	670.654.552	333.493
2006	2.032	744.697.588	366.485
2007	2.159	1.003.313.451	464.712
2008	2.135	1.169.956.807	547.989
2009	2.234	1.085.756.064	486.014
2010	2.260	1.284.982.645	568.576
2011	2.363	1.628.419.572	689.132
2012	2.598	2.010.047.663	773.690
2013	2.833	2.194.766.242	774.715
2014	3.003	2.354.267.947	783.972
2015	3.015	2.015.329.434	668.434
2016	3.209	1.918.775.189	597.936
2017	3.673	2.163.290.115	588.971
2018	4.094	2.264.993.582	553.247
2019	4.514	2.534.722.784	561.525
Ortalama	2.495	1.340.177.379	537.210

Kaynak: TİM

- **Halı Sektöründeki İhracatçı İllerimiz**

Tablo 13'de 2000-2019 yılları arası halı sektöründe en çok ihracat yapan illerimizin sıralamaları görülmektedir. Halı sektörü ihracatında Gaziantep 2000 yılında İstanbul'un ardından ikinci sırada yer alırken 2003 yılında zirveyi devralmış ve 2019 yılına kadar en çok halı ihracatı yapan ilimiz unvanını kazanmıştır. İstanbul ise 2003 yılında zirveyi Gaziantep'e kaptırdıktan sonra 2019 yılına kadar Gaziantep'ten sonra en çok ihracat yapan ikinci ilimiz olmuştur. Bu iki ili 2000 yılında en çok ihracat yapan 22. il olan Uşak izlerken bu ilimiz 2012 yılında en çok halı ihracatı yapan 10. ilimiz olurken 2013 yılında ise 3. sıraya yükselmiş ve 2019 yılına kadar 3. sıradaki yerini korumuştur. Tabloda ayrıca Isparta ve Düzce'nin de halı ihracatındaki performansları dikkat çekmektedir.

Tablo 13. Yıllara Göre Halı Sektöründe En Çok İhracat Yapan İllerimizin Sıralaması (2000-2019)

İl	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Gaziantep	2	1	1	1	1	1	1
İstanbul	1	2	2	2	2	2	2
Uşak	22	19	3	3	3	3	3
Bursa	6	3	4	4	4	4	4
Kayseri	3	6	6	6	7	9	5
Denizli	18	4	7	5	6	5	6
Ankara	7	7	8	7	8	7	7
Isparta	21	42	11	8	9	8	8
Düzce		49	20	10	10	10	9
Kocaeli	11	17	9	9	11	11	10

Kaynak: TİM

TÜRKİYE'NİN HALI SEKTÖRÜNÜN RCA ANALİZİ

- **Türkiye'nin Halı Sektörünün RCA Analizi**

Tablo 14'de 2001-2018 yılları arası Türk halı sektörünün RCA değerleri görülmektedir. Türkiye halı sektöründe 2001 yılında 6,42'lik bir RCA değerine sahip iken 2017 yılında RCA değeri 15,13'e 2018 yılında ise 15,76'ya yükselmiştir. Türk halı sektörü en yüksek RCA değerine 16,77 ile 2013 yılında sahip olurken 2014 yılında da 16,71'lik bir RCA değeri elde edilmiştir. Yıllar içerisinde Türk halı sektörünün RCA değerinin yükselme eğilimi gösterdiği görülmektedir. Türkiye toplam halı sektörü ihracatının küresel ihracat içindeki payı ise 2001 yılında %3,3 iken bu pay 2017 yılında %13,5'e 2018 yılında ise %13,7'ye yükselmiştir.

Tabloya bakarak dünyadaki ve Türkiye'deki halı sektöründeki performanstaki gelişmeyi şu şekilde açıklayabiliriz;

- Dünyada halı ihracatı 2001-2018 döneminde artmıştır
- Türkiye'de halı ihracatı 2001-2018 döneminde artmıştır
- Dünyada halı ihracatının toplam dünya ihracatı içindeki payı 2001-2018 döneminde azalmıştır. Nitekim 2001 yılında %0,13 olan halı sektörünün toplam ihracat içindeki payı 2018 yılında %0,086'ya gerilemiştir.
- Dünyada halı ihracatının toplam dünya ihracatı içindeki payı 2001-2018 döneminde diğer ürünlerin ihracatında daha iyi performans gösterilmesi sonucu azalmıştır
- Türkiye'de halı ihracatının toplam ihracat içindeki payı 2001-2018 döneminde artmıştır. Nitekim 2001 yılında %0,13 olan pay 2018 yılında %1,3 olmuştur.

Tablo 14. Yıllara Göre Türk Halı sektörünün RCA Değeri (2001-2018)

Yıl	Dünya sektörler toplamı ihracatı (milyar \$)	Dünya toplam halı sektörü ihracatı (milyar \$)	Türkiye sektörler toplamı ihracatı (milyar \$)	Türkiye toplam halı sektörü ihracatı (milyar \$)	Halı Sektörü RCA Değeri	Türkiye toplam halı sektörü ihracatının küresel ihracat içindeki payı (%)	Türkiye toplam halı sektörü ihracatının Türkiye'nin toplam ihracat içindeki payı (%)	Dünya toplam halı sektörü ihracatının toplam küresel ihracat içindeki payı (%)
2001	6.127,5	8,0	31,3	0,3	6,42	3,3%	%0,8	%0,13
2002	6.424,4	8,3	35,8	0,3	6,21	3,5%	%0,8	%0,13
2003	7.486,2	9,3	47,3	0,4	6,48	4,1%	%0,8	%0,12
2004	9.100,0	10,5	63,1	0,5	7,12	4,9%	%0,8	%0,12
2005	10.340,9	11,4	73,5	0,7	8,24	5,9%	%0,9	%0,11
2006	11.956,3	12,3	85,5	0,7	8,42	6,0%	%0,9	%0,10
2007	13.832,3	13,9	107,3	1,0	9,17	7,1%	%0,9	%0,10
2008	15.969,6	14,7	132,0	1,2	9,56	7,9%	%0,9	%0,09
2009	12.346,7	12,4	102,1	1,1	10,45	8,6%	%1,1	%0,10
2010	15.095,5	14,0	113,9	1,3	12,00	9,1%	%1,1	%0,09
2011	18.104,0	15,5	134,9	1,6	13,84	10,3%	%1,2	%0,09
2012	18.395,8	15,3	152,5	2,0	15,73	13,0%	%1,3	%0,08
2013	18.881,6	16,2	151,8	2,2	16,77	13,5%	%1,4	%0,09
2014	18.879,0	16,8	157,6	2,3	16,71	14,0%	%1,5	%0,09
2015	16.399,8	15,2	143,9	2,0	15,09	13,2%	%1,4	%0,09
2016	15.881,9	15,1	142,5	1,9	14,16	12,7%	%1,3	%0,09
2017	17.550,9	16,0	157,0	2,2	15,13	13,5%	%1,4	%0,09
2018	19.284,6	16,5	167,9	2,3	15,76	13,7%	%1,3	%0,09

Kaynak: TradeMap ve TİM

TÜRKİYE'DEKİ HALI SEKTÖRÜ İÇİN POTANSİYEL PAZARLAR

- **Türkiye’deki Halı Sektörü İçin Potansiyel Pazarlar**

Yaklaşık 15 milyar dolarlık halı pazarında %13,7’lik bir payla küresel halı tedarikinde Çin’in ardından ikinci sırada yer alan halı ihracatçılarımızın bu pazardaki paylarını arttırmaları mümkün görülmektedir. Bu amaca yönelik stratejileri;

- a) Mevcut pazarlardaki mevcut konumlarını koruma,
- b) Mevcut pazarlarda ürün ve marka tanınırlığı sayesinde pazar payını arttırma olasılığı olan ülkelerde pazar payını daha yükseklerle çıkarma,
- c) Hiç girilmemiş pazarlara girmek için yol haritası oluşturma şeklinde sıralayabiliriz.

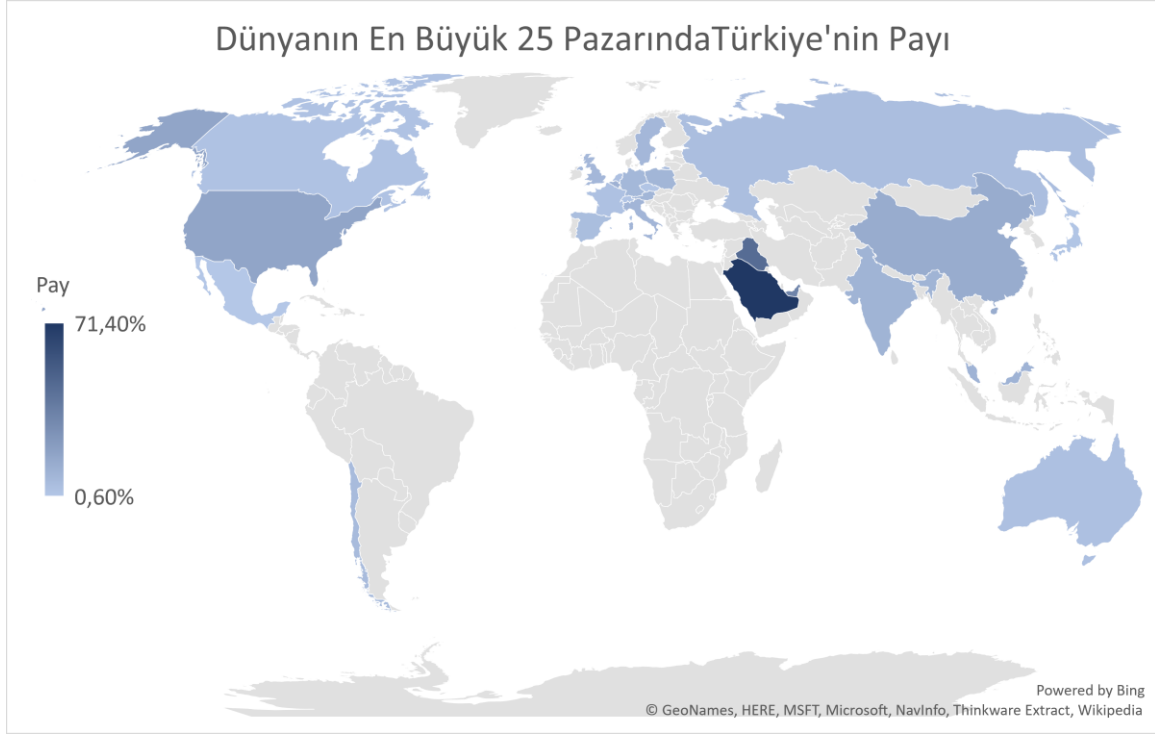
Bütün bunları yaparken dikkat edilmesi gereken önemli bir husus Türk ihracatçılarının yer aldığı pazarlara yeni bir halı ihracatçımız girerken mevcut fiyatları aşağı çekmeden ürün çeşidi, kalitesi ve satış sonrası hizmeti ile öne çıkarak yeni pazarlara girmeye çalışılmalıdır. Aksi takdirde halı başına düşen ihracat değeri aşağıya düşecektir. Bu da aynı ihracat rakamını elde etmek için daha çok halı satmak anlamına gelmektedir. Buna özellikle halı ihracatçılarımızın büyük pazar payına sahip oldukları ABD, Suudi Arabistan, Irak ve BAE gibi ülkelerde dikkat etmeleri gerekmektedir.

Tablo 15’de 2018 yılında dünyada en çok halı ithal eden ilk 25 ülke görülmektedir. Tabloda ayrıca, bu ülkelere Türkiye’nin yaptığı ihracat ve bu ihracatın (ülkelerin Türkiye’den yaptığı ithalatın) payı, ülkelerin halı ithalatında Türkiye’ye ve diğer ülkelere karşı uyguladığı tarife oranları, yaptıkları ithalatın ortalama mesafesi ile Türkiye ile aralarındaki mesafe görülmektedir.

Buna göre 2018 yılında en çok küresel ithalatı 3,3 milyar dolar ile ABD yaparken, onu sırası ile 1,3 milyar dolarlık ithalat ile Almanya, 1,2 milyar dolarlık ithalat ile Birleşik krallık, 774,5 milyon dolarlık ithalat ile Kanada ve 630,1 milyon dolarlık ithalat ile Japonya izlemektedir. İlk beş ülke küresel halı ithalatının %47,1’ini yaparken ilk 10 ülke %60,8’ini ilk 20 ülke ise %76,1’ini gerçekleştirmektedir.

Dünyada en çok halı ithalatı yapan ülkelerin Türkiye’den tedariklerinin payı incelendiğinde ise ABD’nin ithalatının %17,2’sini Türkiye’den yaptığı görülürken, Almanya’nın %8,2’sini Birleşik Krallık’ın ise %8,3’ünün Türkiye’den ithal ettiği görülmektedir. Dünyadan yaptığı ithalatın içinde Türkiye’den yaptığı ithalatın payının en yüksek olduğu ülke Suudi Arabistan olurken bu

ülke halı ithalatının %71,4'ünü Türkiye'den yapmıştır. Irak, halı ithalatının %46'sını Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) %34'ünü Türkiye'den yapmıştır. Küresel ithalatın yaklaşık %15'ini Türkiye karşılamaktadır.

Kaynak: TradeMap

Günümüzde dünya ticaretinde artık mesafelerin önemi ortadan kalkmıştır. Küresel halı ticaretinde ABD'nin ortalama 10.636 km'deki ülkelerden halı tedariki yaptığı görülmektedir. Türkiye'ye 9.559 km uzaklıkta bulunan bu ülkede ihracatçılarımız yaklaşık %22 olan Pazar paylarını arttırabilirler. Bunun için ABD halı ithalatı eyalet bazında incelenebilir ve hiç girilmemiş eyaletlere Türk halıları tanıtılabilir.

Almanya ve diğer AB ülkeleri ile yapılan Gümrük Birliği sayesinde halı ihracatçılarımız herhangi bir tarife ile karşılaşmamaktadır. AB'nin herhangi bir ticaret anlaşması yapmadığı halı üretici ülkeye %7,60'lık bir tarife uygulaması halı ihracatçılarımızı bu pazarda avantajlı duruma getirmektedir.

Çin, dünyadan 2018 yılında yaklaşık 136 milyon dolarlık halı ithalatı yapmıştır. Çin bir ticaret anlaşması yapmadığı halı üretici ülkeye uyguladığı %4,76'lık tarife oranını halı ihracatçılarımıza da uygulamaktadır. Halı tedarikini ortalama 6.143 km uzaklıktaki ülkelere yapan Çin,

Türkiye'ye 7.194 km uzaklıktadır. Bu da bu ülkeye halı ihracatçılarımızın yönelmesi için bir engel olmadığını göstermektedir.

Dünyadan 2018 yılında 106,6 milyon dolarlık halı ithalatı yapan Şili de halı ihracatçılarımız için cazip pazarlardan bir tanesidir. Şili'nin bir ticaret anlaşması yapmadığı halı üretici ülkeye %6,0'lık bir tarife uygulayıp halı ihracatçılarımıza herhangi bir tarife uygulamaması ayrıca halı tedarikini ortalama 16.291 km uzaklıktaki ülkelerden yapması Türkiye'ye 13.284 km uzaklıktaki bu ülkeyi halı ihracatçılarımız için cazip hale getirmektedir.

Tablo 15. Halı ihracatçılarımız için Potansiyel Pazarlar (milyon \$)

Dünya İthalatında Sırası	Ülke	Dünyadan İthalat	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı	Türkiye'nin Ülkeye İhracatının Payı	Ülkenin Dünya İthalatı İçindeki Payı	Türkiye'ye Uyguladığı Tarife Oranı	Diğer Ülkelere Uyguladığı Tarife Oranı	İthalat Yaptığı Ülkelerin Ortalama Mesafesi (km)	Türkiye'ye Uzaklığı (km)
1	ABD	3.262,8	562,5	%17,2	%21,6	%3,90	%3,90	10.636	9.559
2	Almanya	1.267,6	103,5	%8,2	%8,4	%0,00	%7,60	2.275	2.111
3	Birleşik Krallık	1.177,7	98,1	%8,3	%7,8	%0,00	%7,60	2.083	2.874
4	Kanada	774,5	23,1	%3,0	%5,1	%11,65	%11,65	4.282	8.566
5	Japonya	630,6	11,3	%1,8	%4,2	%3,61	%5,24	3.448	8.708
6	Fransa	520,0	18,2	%3,5	%3,4	%0,00	%7,60	2.820	2.413
7	Avustralya	427,9	17,5	%4,1	%2,8	%4,20	%4,20	9.269	14.112
8	Hollanda	372,9	15,2	%4,1	%2,5	%0,00	%7,60	1.899	2.445
9	Irak	372,6	169,5	%45,5	%2,5			1.234	1.435
10	Suudi Arabistan	372,0	265,6	%71,4	%2,5	%5,00	%5,00	3.223	2.042
11	Polonya	286,1	26,0	%9,1	%1,9	%0,00	%7,60	2.123	1.632
12	Belçika	266,6	30,2	%11,3	%1,8	%0,00	%7,60	2.301	2.443
13	İsveç	235,9	19,9	%8,4	%1,6	%0,00	%7,60	2.612	2.421
14	İtalya	232,2	21,9	%9,4	%1,5	%0,00	%7,60	3.758	1.634
15	BAE	227,3	76,9	%33,8	%1,5	%5,00	%5,00	4.013	2.670
16	İspanya	223,0	11,9	%5,3	%1,5	%0,00	%7,60	4.594	2.888
17	Çekya	215,4	3,4	%1,6	%1,4	%0,00	%7,60	1.073	1.678
18	Rusya	214,0	10,7	%5,0	%1,4	%3,48	%3,51	2.870	2.099
19	Meksika	213,5	1,3	%0,6	%1,4	%15,00	%15,00	5.939	11.600
20	İsviçre	194,6	3,6	%1,9	%1,3	%0,00	%6,23	2.402	2.069
21	Avusturya	164,2	15,0	%9,1	%1,1	%0,00	%7,60	2.193	1.573
22	Çin	136,0	19,2	%14,2	%0,9	%4,76	%4,76	6.143	7.194
23	Hindistan	122,8	12,6	%10,2	%0,8	%19,97	%19,97	5.003	4.639
24	Malezya	111,9	11,8	%10,5	%0,7	%11,02	%11,02	4.265	8.196
25	Şili	106,6	6,7	%6,3	%0,7	%0,00	%6,00	16.291	13.284

Kaynak: TradeMap ve MacMap